

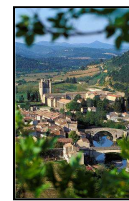
De sites van Katharenland

Kastelen, Abdijen, Musea

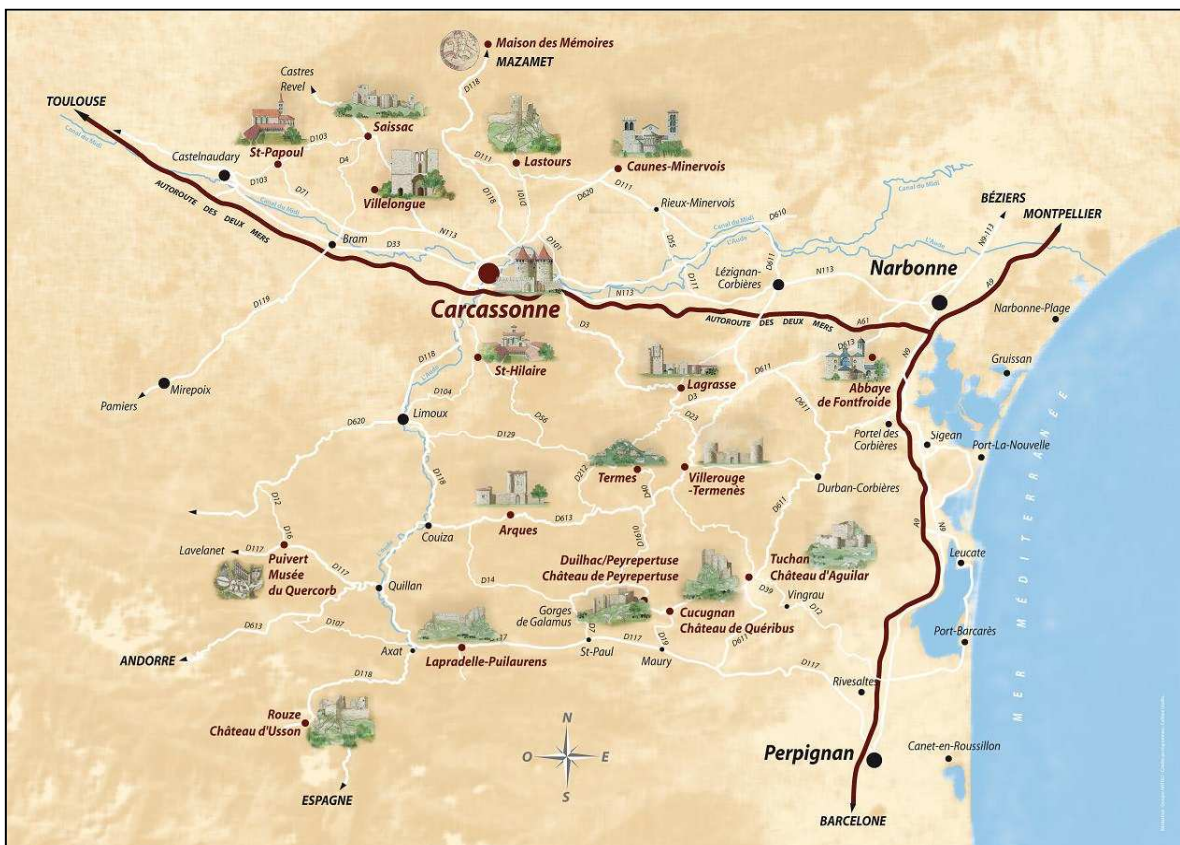
Persdossier

L'association des Sites du Pays Cathare nodigt u uit om de geschiedenis van Katharenland te ontdekken aan de hand van 19 monumenten. Kastelen, abdijen en musea, brengen u naar de middeleeuwen in Zuid-Frankrijk, en vooral de kathaarse periode. Kom deze turbulente periode beleven die de geschiedenis heeft getekend door een religieuze, culturele en politieke strijd met internationale gevolgen.

Geschiedenis Architectuur Cultuur Patrimonium Landschap Gebied

Association des Sites du Pays Cathare - 14 rue du 4 Septembre - 11 000 Carcassonne
 Contact presse : Marie Pédemonte - Tél : 04 68 11 37 97 - fax : 04 68 11 37 96
 mail : communication@payscathare.org - www.payscathare.org

L'Association des Sites du Pays Cathare

Een instrument voor de plaatselijke ontwikkeling

Sinds meer dan twintig jaar zijn de eigenaars van de sites betrokken bij een herwaarderingscampagne van het rijke patrimonium van deze streek. De *Association des Sites du Pays Cathare* is het steunende medium van hun gemeenschappelijke betrachtingen.

De oorsprong

In 1989 zette de *Conseil Général* van de Aude een plaatselijk ontwikkelingsprogramma *Pays Cathare* op en dit werd in 1992 door de Europese Unie erkend. Basisidee is het gebruik van het historische patrimonium als hefboom voor de economische ontwikkeling. De pool-sites werden uitgekozen omwille van hun waarde als monument waarna maatregelen werden genomen om deze te beschermen, te bewaren en te valoriseren. De *Association des Sites du Pays Cathare* verenigt deze monumenten in het kader van dit enorme project.

De leden

Opgericht in april 2000, op initiatief van 9 eigenaars van publieke monumenten, moest de *Association des Sites du Pays Cathare* indertijd toelaten om de koppen bij elkaar te steken en gemeenschappelijke acties te voeren. Naast problemen van territoriale, culturele of toeristische aard, was het toch vooral de geschiedenis van het Occitaanse katharisme welke deze 9 monumenten verenigde.

Sindsdien is de *Association* behoorlijk gegroeid en verenigt vandaag 19 sites, die hoofdzakelijk in landelijke gebieden zijn gesitueerd : 11 kastelen, 6 abdijen en 2 musea. Bij deze uitbreiding is de culturele en middeleeuwse essentie van de *Association* bewaard gebleven en werd tegelijkertijd een verscheidenheid geïntroduceerd. Ook privé-eigenaars zoals de abdij van Fontfroide, het kasteel van Peyrepertuse (gemeentelijk) of het kasteel en de wallen van de cité van Carcassonne (Monum) hebben zich immers bij de vereniging aangesloten. Vandaag zijn al deze monumenten speerpunten geworden van de plaatselijke toeristische ontwikkeling.

De opdrachten

Van de eigenaars van de sites wordt verwacht dat zij hun patrimonium ter beschikking stellen van de economische, sociale en culturele ontwikkeling van omliggende gebieden in de Aude.

De *Association* heeft vier belangrijke taken :

- Een economische dynamiek rond de monumenten ontwikkelen
- Zorgen voor een synergie tussen de monumenten door mechanismen van solidariteit te ontwikkelen
- Een betere circulatie van de bezoekers bevorderen tussen de hoofdsites en de minder bekende sites
- Verbeteren van de diensten aan de bezoekers

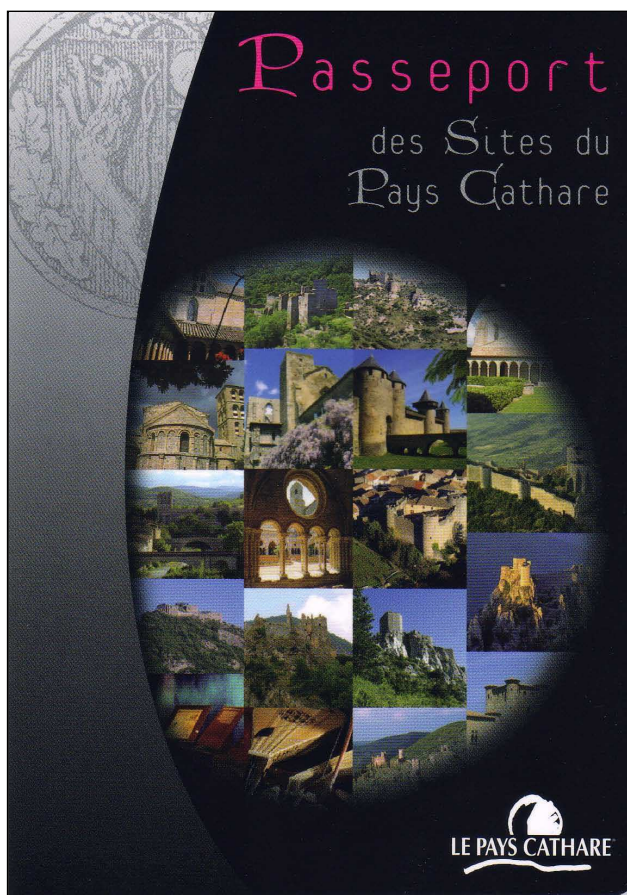
Om deze opdrachten te vervullen zal de vereniging zich concentreren op gemeenschappelijke acties ter animatie, promotie en valorisatie van het patrimonium zodat steeds meer bezoekers in steeds betere omstandigheden de geschiedenis van Katharenland kunnen ontdekken.

Het paspoort van de Sites van Katharenland

Een aanbod dat men niet mag missen

Het Paspoort van de sites van Katharenland werd ontworpen om de ontdekking van het patrimonium van de Aude te vergemakkelijken. Vanuit hun bezorgdheid om als een netwerk te functioneren en hun wederzijdse betrokkenheid aan te tonen, hebben de sites dit paspoort voor hun bezoekers ontwikkeld. Of het nu gaat om families die de nieuwsgierigheid van hun kinderen willen opwekken, of om volwassenen die op zoek zijn naar geschiedenis of een naar een specifiek gebied, telkens zal het Paspoort hen soelaas geven bij hun zoektocht. Elk jaar maken 15 000 personen er gebruik van !

De houder van het Paspoort geniet van :

- **1 Euro vermindering bij elke site**

Bestemd voor bezoekers die geïnteresseerd zijn in een culturele ontdekking (historisch, architecturaal, territoriaal), biedt het Paspoort hen de mogelijkheid om de sites in de beste omstandigheden te bezoeken. Het paspoort bevordert zo de bezoeken en verhoogt het elkaar aanvullende van de sites.

- **Eén kind gratis toegang bij elke site**

Om te beantwoorden aan familiale budgettaire verwachtingen, biedt het Paspoort dit voordeel om zo kinderen van 6 tot 15 jaar eveneens het middeleeuwse patrimonium te laten ontdekken.

- **Een geschenk voor de gepassioneerde**

Wie op dit paspoort meerdere bezoeken verzamelt, kan prachtige geschenken winnen : bij het 6de bezoek, kan de gebruiker een monografie van een site vragen, en bij het 12de bezoek wordt hem het boek « *Châteaux et abbayes du Pays Cathare* » aangeboden als beloning voor zijn passie.

Het Paspoort van de Sites van Katharenland is geldig gedurende één jaar voor de 19 kastelen, abdijen en musea van Katharenland. Het wordt verkocht voor de prijs van 3 euro aan de ingangen van alle sites of op aanvraag bij de *Association des Sites du Pays Cathare*.

De herdenking van het begin van de kruistochten (1209-1229).

Achthonderd jaar geleden riep paus Innocentius III het Westen op tot een kruistocht tegen de politieke beschermheren van de Zuid-Franse katharen. De militaire operaties vingen aan in 1209. Daarmee begon een reeks van tragische gebeurtenissen die de politieke en religieuze kaart van Frankrijk en zelfs Europa sterk zou beïnvloeden. Deze gebeurtenis was van cruciaal belang voor een gebied dat zich het eigen verleden met waardigheid en respect wil herinneren.

In 2009 hebben historici, archeologen, gepassioneerden, hoogleraars, acteurs, schilders, muzikanten, gidsen, ambachtslui, ontvangstverantwoordelijken, etc. zich verenigd om dit herdenkingsjaar kleur te geven. Door hun wetenschappelijke, artistieke en educatieve bekwaamheden samen te voegen, willen zij een zeer sterk cultureel patrimonium onder de aandacht brengen, dat soms onvoldoende gekend is, en zich alsoo wapenen tegen de bedreiging van de vergetelheid.

Gedurende conferenties, colloquia, spektakels, feesten, tentoonstellingen, geleide bezoeken, etc. stellen zij eenieder voor om hun geschiedenis te komen delen. Het programma van 2009 zal erg gevuld zijn. Aarzel dus niet om het aan te vragen.

Een stukje geschiedenis

In de twaalfde eeuw ontwikkelt zich in het zuiden van Frankrijk een christelijk geloof dat verschilt met het katholieke en ermee in concurrentie gaat: het katarisme. Dit aan Rome ongehoorzaam christendom van de bons hommes, met sporen in bijna gans Europa, verspreidt zich vrij snel in Occitanië. Om de kathaarse beweging te bestrijden lanceert paus Innocentius III de *Kruistocht tegen de Albigenzen*. Deze kruistocht ontpopt zich snel tot een politieke oorlog tussen kruisvaarders uit het noorden en de autochtone Occitaanse adel. In een eerste fase weigert de koning van Frankrijk om het kruis op te nemen, maar zijn zoon Lodewijk VIII doet dat wel en breekt de laatste weerstand. De kerkelijke uitzonderingsrechtbank van de Inquisitie vervolgt het werk na de militaire operaties en de vele oorlogsbrandstapels. Alhoewel het katarisme in de 14de eeuw werd uitgeroeid, blijft het een symbool van tolerantie, van vrijheid en object van culturele fierheid.

Vandaag blijven er slechts weinig resten over van deze geschiedenis. De kastelen, abdijen en musea van katharenland zijn de vertellers ervan geworden. In een aantal kastelen en castra hebben de vervolgde katharen bij de adel bescherming gevonden. Ze ondergingen vele belegeringen. De abdijen daarentegen werden ingezet om het katholieke standpunt te verdedigen en de kruistocht te ondersteunen. In de loop der tijden is het uitzicht van deze monumenten veranderd, maar wat hun geschiedenis betreft, blijven zij voor immer verbonden met de middeleeuwse tragedie.

19 Uitzonderlijke sites

Abdij van Saint-Papoul

De abdij van Saint-Papoul, gelegen in het oosten van het land van de Lauragais, bevindt zich naast het dorp of een versterkte *bourg*, dat een middeleeuws karakter heeft weten te behouden, met smalle straatjes en huizen met vakwerk.

Gedurende vijf eeuwen was de benedictijnse abdij de zetel van een bisschop. De cultus was er sterk verbonden met de figuur van de heilige Papoul, die hier waarschijnlijk het martelaarschap vond.

Extra : een tentoonstelling met Romaanse sculpturen van de Meester van Cabestany

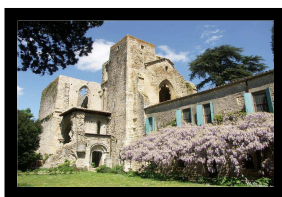
Kasteel van Saissac

In het hart van de Montagne Noire, waar de bevolking sterk gewonnen was voor het katarisme, prijkt het kasteel van Saissac op zijn terrassen, boven een wijds landschap met aan de horizon de keten van de Pyreneeën. De ruïnes van de meerhoekige donjon zijn nog steeds meer dan twintig meter hoog.

Extra: In 2009 werd een museum geopend dat gewijd is aan de *Trésor monétaire*. Op de zuidelijke helling onderaan het kasteel werd het kathaarse castrum recentelijk ontdekt en door de archeologen blootgelegd.

Abdij van Villelongue

Op drie kilometer van de bourg van Saint-Martin-le-Vieil, weet deze oude cisterciënzische abdij de bezoeker te verleiden door zijn intiem en familiaal karakter. Gebouwd vanaf 1180, werd het klooster in het begin van de dertiende eeuw begunstigd door kruisvaarder Simon de Montfort wegens haar actieve stellingname tegen de katharen. Origineel hier is de overvloed van sculpturen die allegorische figuren voorstellen : griffioen, uil, haan, leeuw, monnik, etc. en tevens twee voorstellingen van de duivel.

Extra: Een fraaie tuin met daarin een interessante collectie van pompoenen..

Kastelen van Lastours

Grendel van de Cabardès sinds de vroege middeleeuwen, vormt Lastours een uniek ensemble van vier koninklijke kasteeltorens, gebouwd op een geïsoleerde rotsketen van 300 meter hoogte : Cabaret, Surdespine, Quertineux en Tour Régine, die de valleien van de Orbiel en van de Grésilhou beheersen. Onderaan liggen de zeer interessante ruïnes van het middeleeuwse dorp en het « kasteel » van Cabaret, de oudere sites uit de kathaarse periode. Deze versterkte habitat, die men een « castrum » noemt, bevatte een honderdtal woonhuizen, ateliers, smederijen, ... Aansluitend kan men met hetzelfde ticket het adembenemende panoramapunt van de Belvédère bezoeken.

Extra : Een tentoonstelling van de belangrijkste archeologische artefacten, gevonden tijdens de opgravingen die reeds 25 jaar lang duren.

Maison des Mémoires van Mazamet

In het spoor van de katharen, werkend en predikend in de *bourgs* en kastelen van het Occitaanse land, kan men in een uitzonderlijke tentoonstelling hun dagelijkse leven en religieuze overtuiging ontdekken, dat alles op het ritme van de feodale maatschappij en van de vervolgingen waarvan zij het slachtoffer werden...

Extra: Elk jaar wordt hier een internationaal colloquium over het katarisme georganiseerd.

Abdij van Caunes-Minervois

Aan de poort van de Minervois en van de Montagne Noire, is Caunes vooral bekend voor de kwaliteit van de aldaar uitgegraven marmer dat onder meer de opera van Paris versiert. In de benedictijnse abdij kan men de kerk bezoeken, de « crypte » en de apsis, dat een meesterwerk is van de zuiderse romaanse kunst, en tevens een klooster van de « mauristen ». Een deel van de conventuele gebouwen bevat tijdelijke en blijvende tentoonstellingen.

Extra: Recente restauraties hebben oudere fundamenteen blootgelegd die men ondergronds kan bezoeken.

Kasteel en wallen van de Cité van Carcassonne

De indrukwekkende versterkingen van de Cité van Carcassonne liggen op een rotsplateau dat de loop van de rivier Aude beheerst. De benedenstad is een bastide welke gesticht werd door Lodewijk IX in 1248. Reeds een versterkte woonplaats vanaf de zesde eeuw voor Christus, werd Carcassonne later een Romeinse stad en versterkt tijdens het late Keizerrijk om vervolgens een middeleeuwse cité te worden. Carcassonne is de opmerkelijke stenen getuigenis van 1000 jaar militaire architectuur en van 2500 jaar geschiedenis.

Extra : ingeschreven in het wereldpatrimonium van de UNESCO. Nieuwe archeologische ontdekkingen in het kasteel en aan de westpoort van de Aude.

Abdij van Saint-Hilaire

Gelegen in de vallei van de Lauquet, in het hart van het dorpje Saint-Hilaire, werd deze oude benedictijnse abdij gesticht op het einde van de achtste eeuw. Dit klooster heeft een geschiedenis van tien eeuwen gekend en werd kort voor de Franse Revolutie van bestemming veranderd.

De abdij van Saint-Hilaire is waarschijnlijk de wieg van de Blanquette van Limoux. In de zestiende eeuw wisten de monniken een sprankelende wijn samen te stellen die een planetaire vermaardheid zou krijgen.

Extra: In de kerk staat een prachtig altaar, een meesterwerk van Cabestany. Net buiten het klooster kan men een ondergrondse middeleeuwse silo bezoeken.

Abdij van Lagrasse

Gelegen tegenover de middeleeuwse cité vraagt dit indrukwekkende monument om respect. De abdij van Lagrasse is beroemd omwille van haar elegantie en verfijning en vertoont een buitengewoon repertoire van architecturale elementen van de tiende tot de achttiende eeuw. Men ontdekt vooral de middeleeuwse gedeelten van het monument : de binnenkoer van het oude paleis, de abdijskapel, de kelders, de zolders, de slaapzalen, de toren, de verzameling van bewerkte steen, met een tentoonstelling over meester Cabestany, een beeldhouwer uit de twaalfde eeuw.

Extra : de abdij ligt naast de middeleeuwse cité van één van mooiste dorpen van Frankrijk.

Abdij van Fontfroide

In het hart van het massief van de Corbières, vormt Fontfroide een prachtig bewaard cisterciënzisch geheel. Vanaf de romaanse tot en met de hedendaagse zijn alle kunstvormen hier aanwezig. Het indrukwekkende gebouwencomplex ligt temidden van een typisch tot de Middellandse Zee behorend landschap. Tijdens de kruistocht tegen de Albigenzen manifesteerde Fontfroide zich als een bastion van de katholieke rechtgelovigheid tegen het katarisme, dat zij krachtig bestreed.

Extra : De belangrijkste rozentuin van Zuid-Frankrijk en een botanische klim naar de kruisheuvel.

Kasteel van Villerouge-Termenès

Vijftig kilometer ten zuidoosten van Carcassonne vormt Villerouge-Termenès de poort vanuit de kuststrook naar de Hoge Corbières. Gelegen in het hart van het dorp is het één van de mooiste voorbeelden van de middeleeuwse militaire architectuur in deze streek. De eerste historische vermeldingen daarvan gaan terug tot in de twaalfde eeuw. Op dat ogenblik was het kasteel in bezit van de machtige aartsbisschop van Narbonne en zou dat blijven tot aan de Franse revolutie. Een origineel parcours van middeleeuwse tafereelen, voorgesteld in drie talen, laat de bezoeker toe om volgende audiovisuele animaties te ontdekken: « *De wereld van Guilhem Bélibaste, laatste kathaarse Bon Homme* » en eveneens « *Het dagelijkse leven in de middeleeuwen* ».

Extra : Het restaurant in de velugel van het kasteel « *Rôisserie médiévale* » heeft een menu van middeleeuwse gerechten uit de 14de eeuw en dat is uniek in Europa.

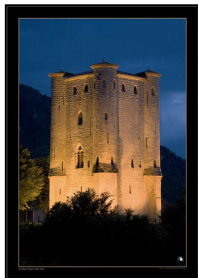
Kasteel van Termes

Hurkend op een indrukwekkende rotspiek, beheersen de ruïnes van deze « zoon van Carcassonne » vanop meer dan vijfhonderd meter hoogte de Gorges van Termenet. Deze citadel, eens de hoofdplaats van de Termenès, is getuige geweest van één van de meest gedenkwaardige episodes uit de kruistocht tegen de Albigenzen. In 1210 werd de versterking pas na een vier maanden durende belegering overgedragen aan de troepen van Simon de Montfort.

Extra : Een Nederlandstalige gids kan u begeleiden om deze site nog beter te ontdekken.

Kasteel van Arques

Het kasteel is ingeplant op een geïsoleerde heuvel en bestaat uit een vierkantige omwalling met daarin een gothische poort, en tevens een woontoren en een oude kapel. In het centrum van het binnenplein verheft zich een vierkantige donjon, met een hoogte van 24 meter en vier hoektorens.

Het bezoek kan vervolgd worden in het centrum van het dorp, in het Huis van Déodat Roché, één van de eerste moderne historici van het katarisme, waar een tentoonstelling de verschillende benaderingswijzen van het thema ter sprake brengt.

Extra : Een elegante donjon in een schilderachtige vallei.

Museum van Quercorb

Dit traditionele huis in het midden van het dorp Puivert huisvest een museum dat gewijd is aan de geschiedenis en de economie van het land, de Quercorb. Op het gelijkvloers en de verdieping heeft men het over de traditionele lokale ambachten, zoals het bewerken van ijzer, git, hout en hoorn. In de zaal van het *Instrumentarium* zijn acht afgietsels tentoongesteld van de sculpturen in het kasteel van Puivert die muzikanten uit de veertiende eeuw voorstellen. Daartegenover staan houten snaarinstrumenten, reconstructies van wat men op de sculpturen ziet.

Extra: muzikale evocatie van troubadoursgezangen.

Kasteel van Usson

Het kasteel van Usson, in het kanton van de Quérigut, ligt op een hoge falaise van de Pyreneeën. Het wordt voor het eerst in de oorkonden geattesteerd in het begin van de elfde eeuw en was toen een versterking van de heren van So en van Alion. Ooit was het een vluchtplaats voor de kathaarse bons hommes. Later beschermdde deze plaats het noordelijke Fransgeworden benedenland tegen Spaanse invasies. **Extra :** In het Maison du Patrimoine, kan men een permanente tentoonstelling zien over het dagelijkse leven tijdens de middeleeuwen en de 19de eeuw, met daarbij de dame van Usson waarvan slechts 2 exemplaren in Frankrijk bestaan.

Kasteel van Puilaurens

Gelegen op 700 meter hoogte, domineert dit kasteel het dorp van Lapradelle, temidden van een dennenwoud. Het bestaan van het kasteel wordt voor het eerst geattesteerd in 980. Het had een belangrijke rol in de verdediging van de oude grens tussen Frankrijk en Aragon. Het monument biedt een ruim scala van de militaire architectuur uit de middeleeuwen. De slingerende toegangsweg wordt verdedigd door een *barbacane*.

Extra : Volgens de legende zou vrouwe Blanche, achternicht van Filips de Schone hier nog steeds rondwandelen.

Kasteel van Peyrepertuse

Zich vastklampend op een steile rotsklif van de Hoge Corbières, ligt Peyrepertuse op 800 meter hoogte te midden van de *garrigue*, hangend boven het kleine dorpje Duilhac. Het indrukwekkende fort is even groot van oppervlakte als de Cité van Carcassonne. Op het hoogste punt van de bebouwde oppervlakte ziet men op vijf kilometer afstand duidelijk het buurkasteel van Quéribus.

Extra : elk jaar wordt hier één van de grootste middeleeuwse feesten van Zuid-Frankrijk georganiseerd.

Kasteel van Quéribus

Gehurkt op de meest zuidelijke kam van de Corbières, op een hoogte van 700 meter, plant het kasteel zijn massief silhouet op een duizelingwekkende piek.

Het was zowat het laatste bastion van de weerstand van kathaarsgezinde heren. De strategische positie laat toe om vanuit Quéribus de ganse vlakte van de Roussillon te bewaken. Het ingangsticket van Quéribus geeft ook recht op toegang van het spektakel van « Het sermoen van de pastoor van Cucugnan » in het theater Achille Mir in het dorp van Cucugnan.

Extra : Een onvergetelijk panorama vanop het hoogste terras.

Kasteel van Aguilar

Gelegen op een rotsachtige bult, is het kasteel van Aguilar één van de « vijf zonen van Carcassonne » die eertijds de grens met Spanje bewaakten.

Het behoorde opeenvolgend toe aan de Catalaanse graven, de burggraven van Carcassonne en bij het begin van de kruistocht aan de familie van de heren van Termes. In 1210 werd het bezet door Simon de Montfort vooraleer bezit te worden van de koning van Frankrijk.

Het kasteel werd op het einde van de dertiende eeuw door de koninklijke ingenieurs nog meer versterkt en verder aangepast.

Extra : Botanische toegangsweg.

Goed om weten voor de bezoekers van onze sites uit Vlaanderen en Nederland:

- De meeste sites beschikken momenteel over een Nederlandstalige begeleidingstekst, te vragen aan de ontvangst.
- Van enkele grotere tentoonstellingen (Mazamet, Déodat Roché Arques) zijn de teksten volledig in het Nederlands vertaald en te bevragen aan de ontvangst, waardoor het bezoek beduidend waardevoller wordt.
- Alle sites zijn permanent in het Nederlands on line op het net, met de geactualiseerde openingsuren en tarieven, foto's en een beschrijving (www.katharen.be)
- Sinds enkele jaren staat de historisch-wetenschappelijke studie van de middeleeuwse ketterijen in Europa, en inzonderheid dat van Occitaanse katarisme, op een hoog niveau in de Lage Landen, mede door de bronnenontsluiting door Studiecentrum *Als Catars* Brussel, en talrijke colloquia en conferenties.
- In 2009 zal dit Studiecentrum *Als Catars* Brussel extra aandacht besteden aan de herdenking van het begin van de Kruistochten in 1209, zowel in haar publicaties als tijdens het jaarlijkse herfstcolloquium te Mortsel (zaterdag 17 oktober 2009).
- In 2009 verschijnt de grondig geactualiseerde vierde druk van het standaardwerk over het katarisme en de streek *Katharen in Europa*, een werk van de Belgische auteurs en onderzoekers Yves Van Buyten en Willy Vanderzeypen.